

OSVIETENA PANOVNICKA

V roku **1740** na trón habsburskej monarchie nastúpila žena **Mária Terézia**, ktorá vládla až do roku **1780** a bola prvou a poslednou ženou na habsburskom tróne. Bola dcérou **Karola VI.**, ktorý nemal syna. Nariadenie „**Pragmatická sankcia**“ z roku **1713** zaručovalo nástupnícke právo žien na habsburský trón. Vydal ho Karol VI., aby mohla byť jeho dcéra jeho nasledovníčkou. Vládu Márie Terézie nazývame **osvietenecký absolutizmus**. Okruh poradcov pre ňu pripravoval návrhy reforiem a pridžala sa toho, čo jej radili. Cieľom reforiem bolo **hospodársky a mocensky posilniť monarchiu**. Reformy vyvolali odpor uhorskej šľachty.

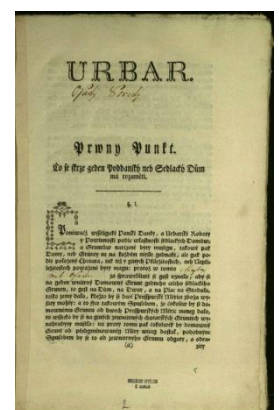
Vláda márie Terézie:

ZAHRANIČNÁ POLITIKA

- **vojna o rakúske dedičstvo (1741 – 1745)**
- **7-ročná vojna s Pruskom** – snažila sa získať Sliezko, ktorého sa predtým formálne vzdala v roku 1742

DOMÁCA POLITIKA = REFORMY

- **poľnohospodárske reformy**
 - **tereziánsky kataster (1748)** – súpis vlastníkov pozemkov, stanovenie dane
 - **tereziánsky urbár (1770 – 1772)** – upravoval povinnosti poddaných voči zemepánovi, zlepšil postavenie poddaného v spoločnosti, pestovanie nových plodín (zemiaky, kukurica)
 - **obmedzovanie vzniku cechov**
 - **podporovanie rozvoja manufaktúr**
- **školské reformy (1777) = Ratio educationis**
 - **jednotný školský systém** – od ľudových škôl po univerzity
 - **povinná školská dochádzka** – od 6 do 12 rokov
 - **prázdniny** – júl a august (aby mohli deti pomáhať rodičom na poli)
 - **tri typy škôl** – triviálne, hlavné a normálne

triviálne = ľudové – vyučovalo sačítanie, písanie a počítanie, základy moderného hospodárenia, prevažne cirkevné v materinskom jazyku, vyučoval len jeden učiteľ

hlavné – trojtriedne školy, zakladali sa v mestách, vyučovalo niekoľko učiteľov, získavali už aj vedomosti pre priemyselnú a poľnohospodársku výrobu

normálne – príprava učiteľov

- **odborné školstvo** – v Senci v roku 1763 vznikli Odborná poľnohospodárska škola a Banícka škola, v Banskej Štiavnici vznikla Vysoká banská škola
- **univerzity** – boli poštátnené, začali sa meniť na vedecké inštitúcie, v 18. storočí na Slovensku boli 2 univerzity **v Trnave** a **v Košiciach**

Ďalšie reformy Márie Terézie boli **vojenské reformy** (napr. budovanie armády - delostrelectvo, stravovanie a žold pre vojakov), **reformy zdravotníctva** (napr. očkovanie proti chorobám, zriadenie lekárskech fakúlt), **reformy súdnictva** (napr. nový trestný poriadok, občiansky zákonník) a **hospodárske reformy** (napr. zjednotenie váh a mier, zavedenie papierových peňazí, razenie tereziánskeho toliara) a **cirkevné reformy (zrovnoprávnenie gréckokatolíckej a rímskokatolíckej cirkvi)**.

TEXT SI OPÍŠ DO ZOŠITA.